

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum Quaestionum moralium, in universam Aristotelis philosophi summi Ethicen

Case, John

Francofurtum, 1597

VD16 C 1242

Cap. II. - Quid electio? [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-109038](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109038)

An concupiscentia sit voluntaria?

Concupiscentia est voluntaria. Est propter

}	Consensum voluntatis, cum affectu mouetur.
	Appetitum delectationis, cum voluntate vincitur.

CAP. II.

Quid electio? & an sit voluntas, ira, cupiditas, vel opinio?

An omne voluntarium sit eligendum?

CVM electio sit omnium humanarum actionū trutina, qua in omni passu vestigioque vitæ tanquam norma vitimur, cum sine electione palea pro grano, scoria pro auro, umbra pro luce, hoc est malum pro bono sumitur, placuit philosopho electionis tractatum distinctioni actionis annectere: mores enim (vt est in fronte huius cap.) magis electione quàm actione distinguuntur.

Electio quid.

Est enim electio actio mentis libera & soluta, qua melius in bonis assumitur, & peius in malis dubijsq; cuitatur, vel (si magis placet) electio est medij quod videtur melius ad finē assequendum per delibera-

tio-

tionē antegressam approbatio: quæ et si
 tota sit voluntaria, voluntarium tamen
 quod est latius patet quàm electio. Pueri
 enim belluæ quodam modo voluntatis,
 nō tamen electionis participes habētur.
 His positis quæritur, an electio sit vo-
 luntas, ira, cupiditas vel opinio? Volūtas
 in primis esse negatur, quia volūtas est fi-
 nis, electio est mediorum ad finē; volun-
 tas aut sæpè eorum quæ fieri nō possunt.
 electio est eorum solū quæ sunt in no-
 stra potestate: voluntas deniq; est poten-
 tia, electio verò est quidam actus ipsi vo-
 luntaris. Negatur etiā esse aut ira, aut cu-
 piditas, quia istis affectib; sæpè exæstuant
 belluæ quæ electione & consilio non gu-
 bernantur; præterea cū nihil sit electio-
 ni infestius quàm cupiditas, nihil cōsilio
 magis repugnans quàm ira & temeritas,
 absurdum esset electionem aut iram, aut
 cupiditatē appellare. Postremò quòd nō
 sit opinio, triplici ratione ex textu pro-

Voluntariū
 latius patet
 quàm elec-
 tio.

Electio non
 est voluntas.

Electio non
 est opinio.

N 2 for-

formidine, electio verò cū quadam certitudine & cognitione copulatur. Nā ea eligimus quæ scimus optima, ea verò opinamur quibus nō sine metu assentimur. Si quis vrgeat min⁹ cōsultò moueri hoc modo quæstionem, An electio sit voluntas, an sit ira, cupiditas, vel opinio, cū nemo sit tam imprudens qui esse fateatur? respondeo cum Borræo, non vocem sed sensum audiendū esse, qui est an electio sit in omnib. quæ voluntate, quæ ira, quæ cupiditate, vel opinione geruntur: hoc planè insinuat philosophus in calce capitis, vbi omne voluntarium non esse eligendum concludit, nisi cum antegressa est deliberatio.

Opp.

Opp.

Deliberatio ordine natura precedit electionem: primum enim deliberatur, tum eligitur: ergo tractatus deliberationis tractatum electionis precederet.

Resp.

Quamuis ordine natura precederet, ordine tamen discipline sequitur: hinc enim fit quod finis ante alias causas sepe tractetur, vt in primo Ethico. patet. Nam ex fine & effectu omnis nostra scientia nascitur. Cum ergo electio sit finis deliberationis, primum in intentione doctrina proponitur, quamuis ordine & actione natura sequatur.

Opp.

Electio non solum mediou sed etiam finis approbatio est: ergo male ad media solum astringitur. Antecedens probatur auctoritate philosophi lib. 1. cap. 7. vbi docet alios fines propter aliud, alios propter se expeti, quod fieri non potest, sed finis sub electione non caderet. Nam sine electione meliorem finem non distinguimus.

Resp.

Electio capitur duobus modis, { Communiter pro quolibet actu voluntatis, & sic illic intelligitur. Strictè pro actu voluntatis tendentis per certiora media ad finem, & sic proprie hoc loco sumitur. Electio bifariam sumpta

Opp.

Id eligimus quod scimus esse optimum: sed scimus si-

nem esse optimum, ergo eligimus finem. Maior est Arist. in hoc cap.

Resp.

Eligimus optima, quomoda intelligendum.

Intelligitur philosophus de medio non de fine, nisi finem medium velis intelligere, quem finem electio vel medium ad ulteriorem assequendum intuetur.

Opp.

Concupiscentia hoc loco negatur esse voluntaria: ergo incensus concupiscentia non peccat: nam omnino peccatum est voluntarium.

Resp.

Non peccat ex parte affectus qui est naturalis, sed respectu consensu qui est voluntarius.

Opp.

Incontinentes & impotentes cupiditate non voluntate, libidine non electione in actu agere dicuntur: ergo omnes actiones virtutum & vitiolorum non sunt voluntariae & electivae, nam incontinentia est vitium & probatur 7. Ethico.

Resp.

Si voluntas & electio strictè sumantur, utriusque obiectum est bonum, & sic neque electione neque voluntate reguntur incontinentes: si verò fuse & communiter accipiantur, sic bonum & malum utriusque obijciuntur, & hoc modo tam secundum voluntatem quam electionem incontinentes agere dicuntur. Nam ut voluntas in bonam & malam, ita electio in sanam & corruptam dividitur: sana

sana mente & consilio boni qua sunt bona eligunt, de- Electio sana.
 prauata mente ac iudicio mali malis inescantur. Corrupta.

Opp.

Nulla est affinitas, nulla similitudo inter electionem & illa quatuor, à quibus in hoc capite distinguitur: ergo frustra instituitur controuersia. Antecedens patet si singula definias: est enim voluntas libera potentia anima, est ira motus animi ad vindictam, est concupiscentia veluti tuda ac fomes animi ad peccatum, est opinio vaga animi de rebus imaginatio per ancipitem assensum, est denique electio mediocriū optimorum ad finem assequendum approbatio.

Resp.

Conceditur consequens & consequentia. Nam hoc contendit philosophus, ista inter se non omnino confundi: distinguit tamen quia fuerunt philosophi qui confundi existimauerunt.

C A P. III.

An omnia cadant in deliberationem?

COMES electionis est diligens & maxima in rebus discutiendis deliberatio, cuius fructus sunt recta ciuitatis gubernatio, optima mediocriū electio: suppressio vitiorum, virtutum commendatio, fortunæ deniq; omnisq; temeritatis

Deliberatio comes electionis.

N 4 ab